

Raportul dintre cultura si natura

Istoria culturii universal ne aduce dovezi ca intre cultura-om-natura a existat o legatura permanenta. Aparitia, dezvoltarea si inflorirea multor civilizatii au deprins in mod direct de conditiile climaterice, piesaj si de atitudinea omului fata de conditiile naturii-cum e in civilizatiile europene sau ca copil al naturii divinizate-cum e in civilizatiile Orientale (China, Japonia).

In gindirea mitologica naturalul si culturalul nu se compuneau. In antichitate, unde mitologia privea raportul dintre corporal si cultural ca o armonie. Cosmosul material era inteles ca ceva absolute perfect in comparatie cu corporalul omenesc, care nu intotdeauna e perfect. Pentru elini cultura e acel mijloc cu ajutorul caruia se poate aduce starea corporala la nivelul perfectiunii. In Evul Mediu, invers, culturalul e inteles nu ca un mijloc de innobilare a corporalului, ci ca un scop in sine. Corporalul e pus mai jos decit spiritualul si se transforma intr-un simbol al raului. Umanistii epocii Renasterii reabiliteaza armonia dintre inceputurile cultural si natural in om. Dar incepind cu epoca moderna si pina in zilele noastre, epocilor pline de dramatism si de colizii tragic, raportul dintre aceste doua inceputuri se complica, adeseori se ajunge la conflicte si corespunzator apar noi concepte referitoare la problema data.

Analiza comparative a naturii si culturii, dupa cum mentioneaza savantul, roman I. Bâtlan, dezvaluie o serie de particularitati in baza carora este posibila o determinare a lor in plan conceptual. Una dintre aceste particularitati consta in faptul ca in timp ce obiectele si procesele din natura fiinteaza si se manifesta numai spontan, relatiile domeniului cultural presupun cu necesitate prezenta factorului constient. Natura este existent obiectiva, adica ea fiinteaza in sine, in afara si independent de om si constiinta umana.

O alta particularitate consta in faptul ca natura este supusa in integritatea ei determinismului obiectiv. Ea se supune unor cauze, unor legi, necesitati sau intimplari obiective. Domeniul culturii apare ca o expresie a libertatii umane. Orice act de libertate umana este un act de cultura si orice creatie culturala este un pas in spatia libertatii. Cultura este tocmai rezultatul efortului uman in supunerea realitatii brute, a naturii, a societatii.

Daca abordam natura si cultura din punct de vedere al devenirii lor se evidentiaza o alta particularitate. In cadrul proceselor natural predomina repetabilitatea, in timp ce fenomenul cultural evolueaza numai prin creatie. In domeniul naturii se manifesta circuitul vesnic al materiei; miscarea se realizeaza ca dezvoltare prin multimea tendintelor intimplatoare. Prin cultura omul depaseste relatiile externe, lasind in urma sa o lume noua, care se adauga peste cea naturala. Cultura reprezinta tocmai acele relatii la care natura nu ar fi ajuns in baza legatilor sale. Granita dintre natura si cultura se gaseste acolo unde subiectul uman prelucreaza naturalul, transformindu-l in cultural.

Orice constructie cultural are la baza un element natural desi acest lucru nu apare cu evident si mai ales pentru toti oamenii. Mijloacele de munca ca domeniu cultural sunt create de oameni prin prelucrarea materiilor prime ce ni le ofera natura. Chiar si in domeniile dintre cele mai indepartate de natura, cum sunt valorile spirituale, elemental natural dispare.

Suntem de acord, cu parerea sustinuta de savantii români T. Vianu, A. Tanase, I. Bâtlan precum ca principal determinare distinctivă a culturii in raport cu natura trebuie sa fie umanizarea.

Prin cultura, omul supune procesual lumea exterioara, o transforma intr-o lume a sa, pe masura propriei sale esente. Prin cultivare, "natura naturala" devine natura umanizata, o treapta a istoriei sociale se transforma in alta, mai umana, omul devine mai om.